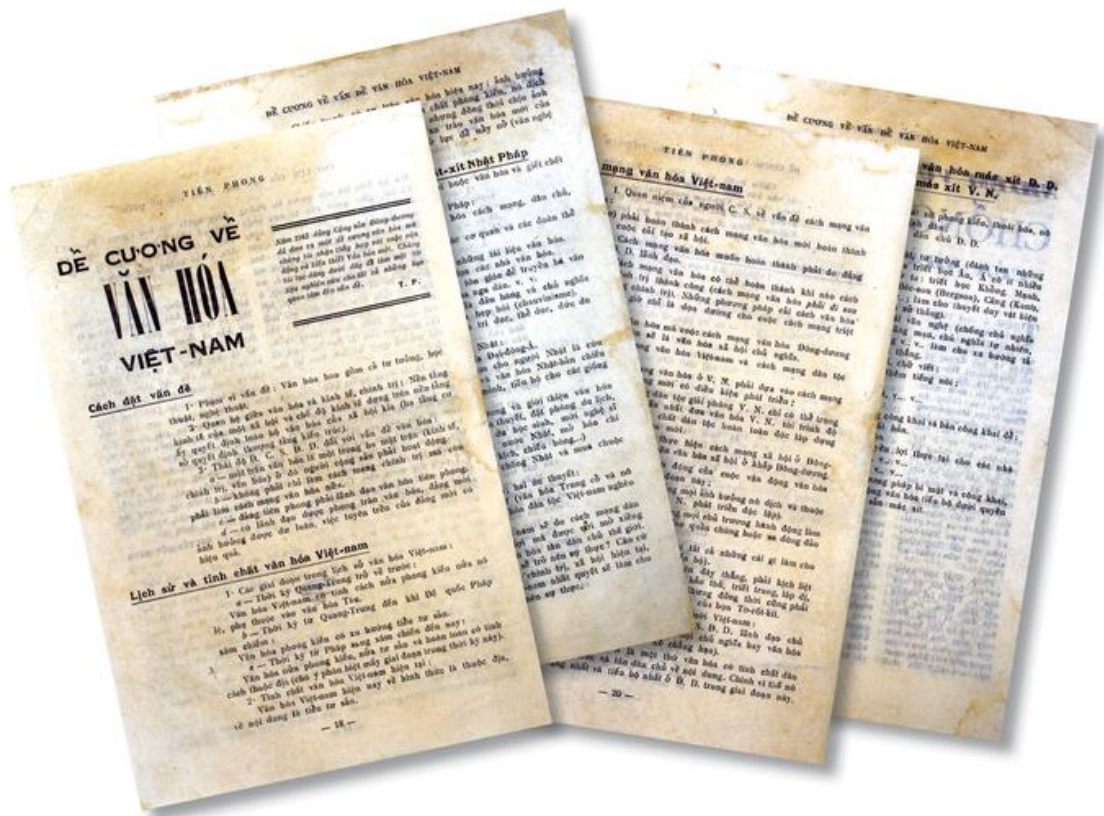

Sau 80 năm, *Đề cương về văn hóa Việt Nam* vẫn khẳng định giá trị, tiếp tục dẫn lối cho văn hóa Việt Nam phát triển.

DÂN TỘC, ĐẠI CHÚNG, KHOA HỌC

---

80 năm trước, năm 1943, giữa bộn bề khó khăn của cách mạng, Hội nghị Ban Thường vụ Trung ương Đảng ở Võng La (Đông Anh, Phúc Yên, nay là Hà Nội) đã thông qua *Đề cương về văn hóa Việt Nam* do Tổng bí thư Trường Chinh soạn thảo, với ba nguyên tắc cơ bản là: dân tộc, khoa học, đại chúng.

Đề cương về văn hóa Việt Nam của Tổng bí thư Trường Chinh

Về bản đề cương văn hóa mà Tổng bí thư Trường Chinh thay mặt Đảng khởi thảo, theo GS Phong Lê, Tổng bí thư Trường Chinh trở thành nhà thiết kế một đường lối văn hóa, văn nghệ cách mạng tương ứng và phục vụ cho công cuộc cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân từ sau Cách mạng Tháng Tám cho tới cuối năm 1986, năm tiến hành Đại hội lần thứ VI của Đảng.

Ông Phong Lê phân tích về ba nguyên tắc của *Đề cương về văn hóa Việt Nam* đặt trong bối cảnh ra đời.

Với nguyên tắc đứng đầu **Dân tộc hóa**, và với sự ra đời của Hội Văn hóa cứu quốc, kể từ khi ra đời *Đề cương về văn hóa Việt Nam*, gần như tuyệt đại bộ phận đội ngũ trí thức khoa học và nghệ thuật của dân tộc đều hướng về cách mạng.

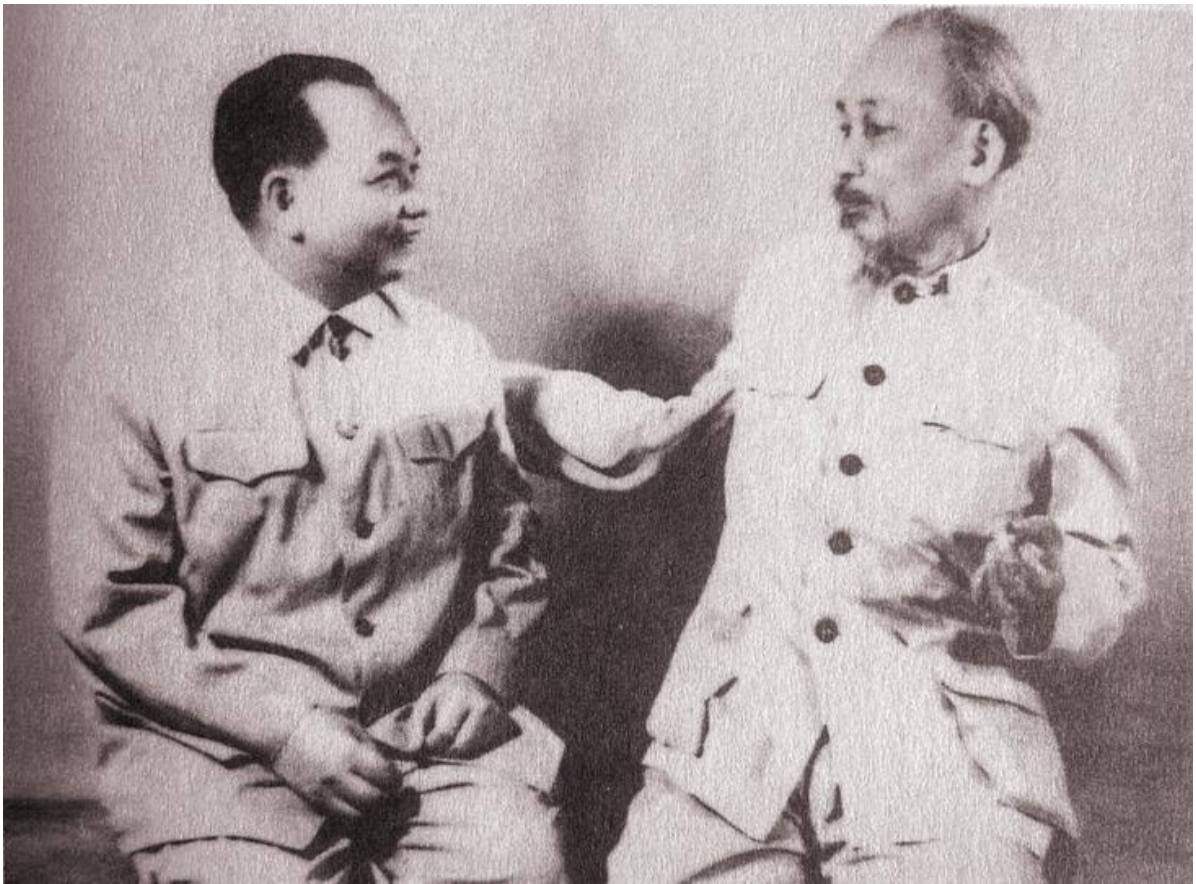

Chủ tịch Hồ Chí Minh và các ông Trường Chinh, Phạm Văn Đồng, Võ Nguyên Giáp tại Chiến khu Việt Bắc

Và nhờ tính **Đại chúng hóa** mà ngay sau 1945, nền văn học - nghệ thuật dân tộc sau những đỉnh cao đã đạt được trong văn chương, nghệ thuật, học thuật trước 1945 đã tạo được một chuyển đổi nhanh chóng để sớm có một gương mặt mới, một giọng điệu mới, thậm chí đến cả một thi pháp mới, trong sáng tác và tiếp nhận thơ, văn, nhạc, họa...

Nguyên tắc **Khoa học hóa** giúp nền văn hóa của một đất nước còn nô lệ lúc bấy giờ dứt khoát với quá khứ, để loại trừ các di hại của chế độ phong kiến, thuộc địa...

Tổng bí thư Nguyễn Phú Trọng nhận định: "Nói đến đồng chí Trường Chinh không thể không nhấn mạnh vai trò của đồng chí trên lĩnh vực lý luận, văn hóa tư tưởng.

Chủ tịch Hồ Chí Minh và ông Trường Chinh ngày 1-7-1964

Trong quá trình hoạt động cách mạng, đồng chí Trường Chinh đã không ngừng học tập, nghiên cứu, nâng cao vốn văn hóa của mình, luyện thành một nhân cách văn hóa lớn, với nhiều đóng góp quan trọng, hình thành đường lối lãnh đạo của Đảng về văn hóa, đặt cơ sở lý luận cho việc xây dựng một nền văn hóa mới Việt Nam theo phương châm dân tộc, khoa học, đại chúng".

Thực tế, những nguyên tắc của *Đề cương về văn hóa Việt Nam* đã trở thành đường lối phát triển văn hóa Việt Nam suốt 80 năm qua và sẽ tiếp tục còn chỉ lối cho văn hóa văn nghệ nước nhà.

Ông Trường Chinh cùng các ông Lê Duẩn, Phạm Văn Đồng

NGHIÊN CỨU VĂN HÓA MẠNG, XÂY DỰNG VĂN HÓA MẠNG

Khi lãnh đạo cách mạng, Đảng Cộng sản Việt Nam đã rất coi trọng vấn đề văn hóa và Đề cương về văn hóa Việt Nam năm 1943 ra đời chính là thể hiện chiến lược về văn hóa của Đảng.

Chúng ta đã đi qua những giai đoạn, hình thức phát triển khác nhau của xã hội, từ giai đoạn nông nghiệp lạc hậu sang giai đoạn kiến thiết hòa bình, hướng tới xã hội công nghiệp cho đến giai đoạn xây dựng xã hội công nghiệp với việc tiến hành công nghiệp hóa, hiện đại hóa và sau đó là đi đến nền kinh tế tri thức...

Dù ở giai đoạn nào, với nguyên tắc dân tộc, khoa học, đại chúng, Việt Nam đã xây dựng được đất nước có bản sắc văn hóa riêng nhưng đồng thời luôn luôn tiếp thu tinh hoa và gắn kết tinh hoa văn hóa của tất cả các quốc gia tiến bộ trên thế giới.

Sau 80 năm từ khi bản Đề cương về văn hóa Việt Nam ra đời, đất nước ta đã có rất nhiều thay đổi về điều kiện kinh tế - xã hội. Từ đó đặt ra những vấn đề rất mới với văn hóa.

Hiện nay, chúng ta bước vào giai đoạn chuyển đổi số và đặt một khái niệm mới về "văn hóa mạng", có thêm một môi trường mạng với không gian văn hóa cực kỳ lớn. Điều này đặt ra vấn đề phải nghiên cứu về văn hóa mạng và xây dựng văn hóa mạng, mỗi người tham gia không gian mạng đều phải có văn hóa, tức là phải có hiểu biết về luật lệ, về đạo đức, nghi thức, sức khỏe trên mạng...

Bởi thông tin xấu trên môi trường mạng internet nếu không được kiểm soát sẽ lan truyền rất nhanh và gây ra tác hại rất khủng khiếp.

Một xã hội công nghệ cũng sẽ tạo ra văn hóa của xã hội công nghệ. Hiện nay, trí tuệ nhân tạo đang phát triển mạnh và hiện thân là các robot thông minh xuất hiện và đang dần thay thế rất nhiều vai trò của con người. Nhiều người lo ngại trí tuệ nhân tạo sẽ khiến con người thất nghiệp nhưng thực chất không phải như vậy.

Chúng ta phải thích nghi và tạo ra một "văn hóa học tập" suốt đời. Văn hóa học tập sẽ làm cho con người thích nghi với những thay đổi của thế giới, nâng cao kỹ năng, học tập và hiện đại hóa các kỹ năng của mình.

GS PHẠM TẤT DONG (nguyên phó trưởng Ban Khoa giáo Trung ương)

ĐI CÙNG NĂM THÁNG

Những người tham dự hội nghị ở Võng La 80 năm trước và có lẽ cả chính tác giả cũng không ngờ bản đề cương văn hóa ngắn gọn, súc tích, với ba nguyên tắc căn bản là **dân tộc, khoa học, đại chúng** được viết trong hoàn cảnh đất nước còn chưa giành được độc lập lại có sức sống bền lâu, có giá trị dẫn lối bền vững đến vậy.

Tổng bí thư Trường Chinh đọc báo cáo chính trị tại Đại hội lần thứ VI của Đảng tháng 12-1986

Theo PGS.TS Bùi Hoài Sơn - ủy viên thường trực Ủy ban Văn hóa Giáo dục của Quốc hội, [Đề cương về văn hóa Việt Nam](#) ra đời trong bối cảnh đất nước chưa giành được độc lập, nên một trong những mục tiêu căn bản của đề cương là dùng văn hóa để trở thành sức mạnh cho dân tộc.

Ba nguyên tắc **dân tộc, khoa học, đại chúng** tiếp tục dẫn đường đúng đắn cho văn hóa phát triển trong giai đoạn xây dựng đất nước giàu mạnh sau chiến tranh.

Tinh thần của *Đề cương về văn hóa Việt Nam* tiếp tục đi vào Nghị quyết Hội nghị lần thứ năm Ban Chấp hành Trung ương khóa VIII và Nghị quyết Hội nghị lần thứ chín Ban Chấp hành Trung ương khóa XI.

Ông Trường Chinh tại Đại hội IV Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh ngày 20-10-1980

Đây được xem là những văn kiện quan trọng của Đảng về phát triển văn hóa Việt Nam trong thời kỳ mới, kế tục những nguyên tắc căn bản của *Đề cương về văn hóa Việt Nam*, cụ thể hóa chúng.

Trong đó nguyên tắc dân tộc được bổ sung những giá trị của thế giới để trở thành nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc.

Ông Sơn cho rằng trong bối cảnh hiện nay, khi đạo đức xã hội gặp nhiều vấn đề, nhiều hiện tượng văn hóa tiêu cực, mê tín dị đoan phát triển trở lại, những tư tưởng sáng suốt của *Đề cương về văn hóa Việt Nam* một lần nữa cho thấy tính đúng đắn trong chủ trương của Đảng mà Tổng bí thư Trường Chinh đại diện.

SỰ NGHIỆP VĂN HÓA LÀ SỰ NGHIỆP CỦA TOÀN DÂN

Trao đổi với *Tuổi Trẻ Online*, TS Nguyễn Viết Chức, nguyên phó chủ nhiệm Ủy ban Văn hóa, Giáo dục của Quốc hội, nhận định *Đề cương về văn hóa Việt Nam* năm 1943 đến nay vẫn còn nguyên giá trị vì đã khẳng định đúng đắn vị trí, vai trò của văn hóa với mối quan hệ biện chứng giữa chính trị, kinh tế.

Văn hóa có tính dân tộc, có tính kế thừa, nhất là đối với đất nước có nền văn hóa lâu đời với những giá trị độc đáo, đặc sắc, tạo nên bản sắc văn hóa Việt Nam.

Đảng ta đã khẳng định sự nghiệp văn hóa là sự nghiệp của toàn dân. Mục tiêu của văn hóa là cho tất cả mọi người. *Đề cương về văn hóa Việt Nam* năm 1943 đã phát huy giá trị trong suốt 80 năm qua.

Ông Trường Chinh dự Hội nghị khoa học kỷ niệm 40 năm Đảng ta công bố *Đề cương về văn hóa Việt Nam* ngày 27-12-1983

Theo ông Chức, Đảng luôn đặt vị trí vai trò của văn hóa lên hàng đầu. Khi khó khăn chưa có chính quyền, đang phải tập trung cho cách mạng giải phóng dân tộc nhưng Đảng đã mở hội nghị trung ương để bàn thảo và ban hành *Đề cương về văn hóa Việt Nam* năm 1943.

Việc *Đề cương về văn hóa Việt Nam* ra đời chính là ngọn đuốc soi đường, định hướng tư tưởng, nhận thức, phương châm hoạt động văn hóa cho toàn Đảng, toàn dân.

Văn hóa có một vị trí, vai trò rất quan trọng đối với sự phát triển của đất nước. Trong tiến trình cách mạng ấy có thể thấy khi nào văn hóa được đề cao, được chú ý đúng mức thì cũng có thành công lớn.

Đồng chí Trường Chinh tại hội nghị chỉ đạo biên soạn bộ sách Hồ Chí Minh toàn tập ngày 20-4-1978

Ngay trong kháng chiến chống Pháp, chống Mỹ giải phóng dân tộc, văn hóa là một trong những yếu tố quyết định thắng lợi của nhân dân.

"Khi nói đến văn hóa là nói đến những tinh hoa, tinh túy nhất được kết tinh, hun đúc thành những giá trị tốt đẹp, đặc sắc nhất, nhân văn, nhân ái. Ngay từ năm 1946 chúng ta đã có hội nghị toàn quốc về văn hóa.

Trong những hệ lụy hiện nay phải kể đến là một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên thoái hóa biến chất, suy thoái về tư tưởng, đạo đức, lối sống, tham ô, tham nhũng, làm mất lòng tin của nhân dân. Đó chính là "thiếu văn hóa".

Bởi có văn hóa và đang là "tấm gương" thì "không bao giờ" lại đi tham nhũng. Rồi các vấn đề như bạo lực gia đình, bạo lực học đường, tệ nạn xã hội vẫn đang có chiều hướng gia tăng, chính là "cái yếu" khi văn hóa không được quan tâm đúng mức", ông Chúc nhấn mạnh.

Tổng bí thư Trường Chinh dẫn đầu đoàn đại biểu nhân dân miền Bắc vào TP.HCM dự Hội nghị hiệp thương chính trị thống nhất Tổ quốc

Tổng bí thư Trường Chinh thăm căn cứ Đốc Miếu, Quảng Trị tháng 1-1974

Từ sau Đại hội XIII của Đảng và nhất là sau Hội nghị toàn quốc về văn hóa năm 2021 với những định hướng được Tổng bí thư Nguyễn Phú Trọng chỉ ra thì rõ ràng những hạn chế, sự lệch lạc đã được chấn chỉnh.

Các cấp ủy đã quan tâm nhiều đến văn hóa. Triển khai văn hóa dân tộc chính là dân tộc hóa. Bản sắc văn hóa dân tộc tiếp thu tinh hoa văn hóa thế giới, khoa học và xây dựng nền văn hóa tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc. Văn hóa là nền tảng tinh thần xã hội.

Đặc biệt, theo ông Chúc, vấn đề đại chúng rất quan trọng, nền văn hóa cho mọi người, cho tất cả nhân dân chứ không phải nền văn hóa riêng cho một ai đó. Điều đó thể hiện bản sắc văn hóa của dân tộc. Đồng thời chính nó tạo ra một "sợi dây", "chất keo" kết dính sự đoàn kết toàn Đảng, toàn dân ta.

Ông Trường Chinh thăm gia đình bà Trần Thị Hồng và bà Lê Thị Cúc, cơ sở cách mạng ở Đông Xuân, Kim Anh, Vĩnh Phú, nay thuộc Sóc Sơn, Hà Nội

CHỖ DỰA TÌNH THẦN PHÍA SAU CHO NGHỆ SĨ

Ngay từ 1943, khi đất nước còn chưa độc lập, Tổng bí thư Trường Chinh đã khởi thảo đường lối của nền văn hóa Việt Nam. Tư tưởng sáng suốt, nhạy bén của ông đã đặt ra nguyên tắc đầu tiên là tính dân tộc, sau đó là tính khoa học và đặc biệt là tính đại chúng.

Nghệ thuật phải đến được xã hội, nhân quần. Những gạch đầu dòng tưởng đơn giản, dễ dàng ấy nhưng thực tế là tư tưởng cốt lõi, là nền cốt quan trọng tạo nên đường lối văn nghệ của Đảng ta ở thời điểm rất quan trọng lúc bấy giờ và tiếp tục được điều chỉnh để phù hợp với đòi hỏi của các thời kỳ mới.

Nếu không kịp điều chỉnh thì chính đời sống văn nghệ đang thay đổi nhanh hơn đường lối văn nghệ.

Chúng ta đã chứng kiến từ Đề cương về văn hóa Việt Nam năm 1943 đến việc ra đời Nghị quyết 05 của Bộ Chính trị trả lại tự do cho người sáng tạo, chấp nhận mọi khuynh hướng, phong cách, là một bước chuyển hết sức quan trọng. Sau đó đến Nghị quyết Trung ương 5 khóa VIII, Nghị quyết 23 của Bộ Chính trị.

Đây chính là sự thay đổi về nhận thức của Đảng ta trong vai trò lãnh đạo hoạt động văn học nghệ thuật của quốc gia, một

đường lối lãnh đạo mềm dẻo, tinh lặng, xuyên suốt, không tạo áp lực khiến quyền tự do sáng tạo của cá nhân người nghệ sĩ bị cản trở. Chính điều này đã làm nên một toàn cảnh mới của từng lĩnh vực văn học nghệ thuật trong thời kỳ mới.

Cho tới nay, sau 80 năm, hay thậm chí lâu hơn nữa, những giá trị cốt lõi là tính dân tộc, khoa học, đại chúng không hề cũ. Tuy nhiên, ở mỗi thời kỳ thì những giá trị cốt lõi này cần được vận dụng một cách linh hoạt, sinh động.

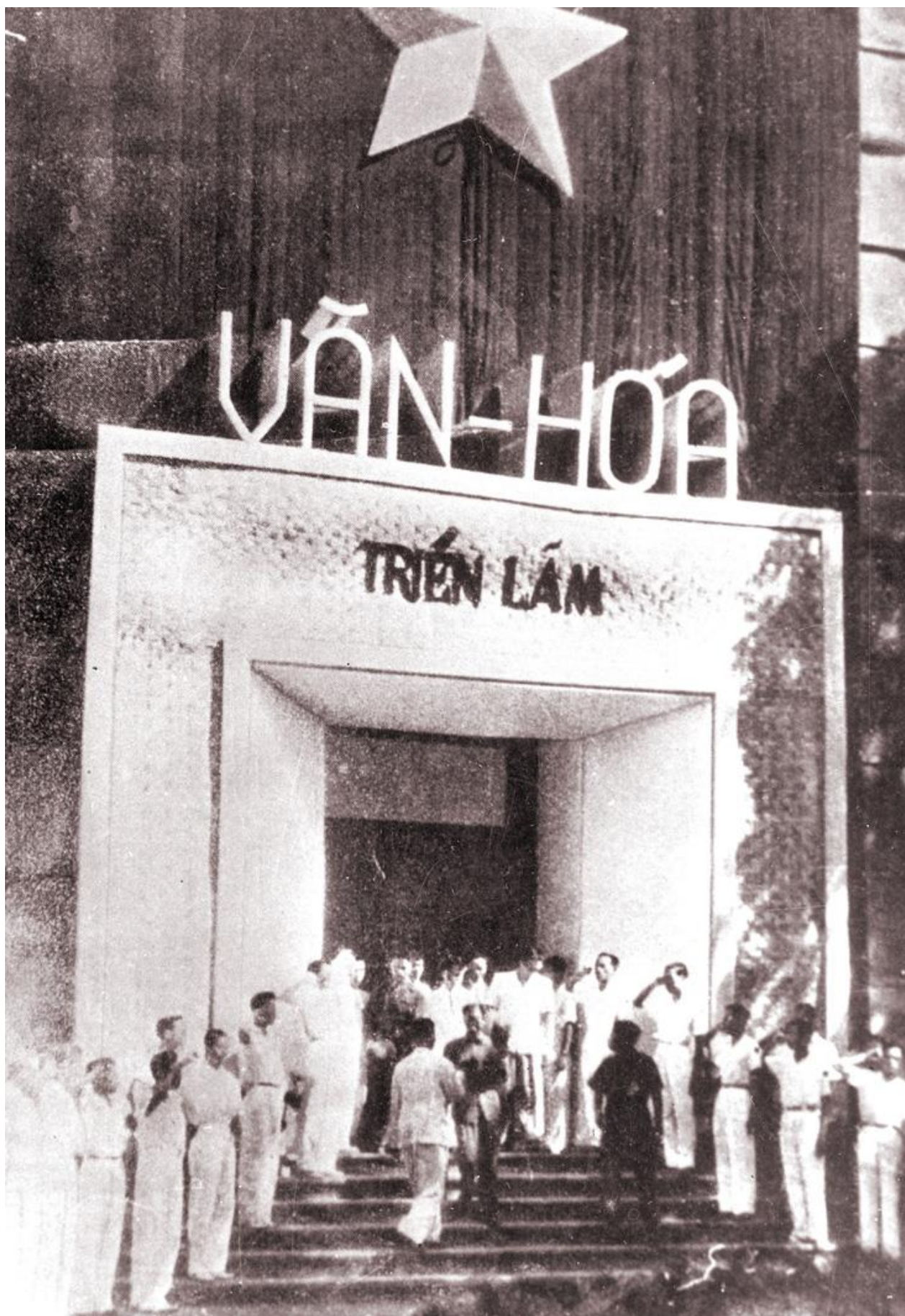
Không nên mang đường lối ấy đóng khung lại thành một con đường cho sáng tạo của người nghệ sĩ. Mà ngược lại, đường lối văn nghệ của Đảng ta vẫn khẳng định chính người nghệ sĩ mới là người quyết định số phận của cả nền văn học nghệ thuật quốc gia.

Không phải nhờ đường lối văn nghệ mà tạo nên những toàn cảnh mới, xu thế mới ngày càng đa dạng của nền văn hóa nước nhà. Đường lối văn nghệ là giá trị âm thầm phía sau, là chỗ dựa tinh thần rất quan trọng cho sáng tạo cá nhân của người nghệ sĩ.

Ông LƯƠNG XUÂN ĐOÀN

(*Chủ tịch Hội Mỹ thuật Việt Nam, nguyên vụ trưởng Vụ Văn hóa văn nghệ, Ban Tuyên giáo Trung ương*)

ĐỔI MỚI ĐẤT NƯỚC VÀ ĐỔI MỚI VĂN NGHỆ

Chủ tịch Hồ Chí Minh tham dự khai mạc Triển lãm văn hóa ngày 7-10-1945

TS Đặng Xuân Thanh - cháu nội của Tổng bí thư Trường Chinh - cho biết, từ "anh Năm Thận" - bí danh do tính cẩn thận nổi tiếng của Trường Chinh, trở thành "anh Năm Mới" - tên gọi mà đồng bào, cán bộ miền Nam trù mến đặt cho ông, là một hành trình gian khổ.

Theo ông Thanh, tất cả các con trai của ông nội mình đều trải qua quân ngũ. Có lần có người hỏi Trường Chinh tại sao không nâng đỡ cho con trai ông là Đặng Xuân Kỳ, câu trả lời khiến người nghe bất ngờ và thán thía: "Rất tiếc, anh ấy lại là con trai tôi".

Thứ "nhân cách văn hóa" này hơn bao giờ hết rất cần được phát huy trong thời đại ngày nay, cũng giống như *Đề cương về văn hóa Việt Nam* của ông.

Những năm 1982-1983, Trường Chinh từng bị các đồng chí của mình phê phán "chạy theo chủ nghĩa thị trường kiểu Nam Tư". Với một người cộng sản trong sáng, kiên trung như ông thì chắc chắn đã rất buồn khổ về phê phán này.

Nhưng cũng chính ông đã rất quyết tâm, mạnh mẽ đấu tranh cho điều ông tin là đúng đắn, như cách của ông bấy lâu.

Ông Trường Chinh với những người làm công tác điện ảnh

Ông Trường Chinh với các đại biểu Quốc hội là văn nghệ sĩ

Sau khi nhận lãnh vai trò Tổng bí thư thay cho người đồng chí vừa qua đời - Tổng bí thư Lê Duẩn, ông đã xem bản dự thảo Báo cáo chính trị trình Đại hội VI và không tán thành, đề nghị dự thảo lại lần thứ hai.

Là người tham gia ở mức nhất định vào quá trình chuẩn bị văn kiện Đại hội VI, ông Võ Văn Kiệt đã chứng kiến Trường Chinh trực tiếp chỉ đạo soạn thảo và đích thân sửa chữa từng câu, chữ trong dự thảo văn kiện.

"Đồng chí chẳng những là người có công lớn trong việc khởi xướng Đổi mới mà còn đóng góp lớn cho việc gìn giữ kỷ cương trong Đảng", Thủ tướng Võ Văn Kiệt nhận định.

Cuối năm 1986 lịch sử ấy, Tổng bí thư Trường Chinh đã chỉ đạo thành công Đại hội VI - Đại hội của đổi mới, đại hội không chỉ giúp giải phóng về kinh tế mà còn đưa văn hóa văn nghệ sang một trang mới. Nhiều người còn nhớ không khí đổi mới đã rộn ràng thế nào trong giới văn nghệ sĩ lúc đó.

Kể từ đây, một loạt tên tuổi văn nghệ sĩ tài năng có cơ hội lộ diện, làm nên một diện mạo văn nghệ mới cho nước nhà như Nguyễn Huy Thiệp, Bảo Ninh... trong lĩnh vực văn học, Trần Văn Thủy trong lĩnh vực phim tài liệu...

Các đại biểu dự Hội nghị Văn hóa toàn quốc lần thứ nhất tháng 11-1946

TRỞ LẠI NƠI KHAI SINH ĐỀ CƯƠNG VỀ VĂN HÓA VIỆT NAM

Những ngày cuối tháng 2 lịch sử, *Tuổi Trẻ Online* tìm về xã Võng La (huyện Đông Anh, Hà Nội) - nơi cách đây 80 năm, Tổng bí thư Trường Chinh đã soạn thảo và thông qua bản *Đề cương về văn hóa Việt Nam*.

Cổng làng Vống La ngày nay - Ảnh: PHẠM TUẤN

Tới cổng Làng Chài, nằm ngay sát đường đê tả sông Hồng, thuộc thôn Vống La (xã Vống La), một tấm biển chỉ dẫn lớn đề dòng chữ "Di tích truyền thống an toàn khu Trung ương Đảng thời kỳ 1941 - 1945".

Trong khuôn viên khu di tích, tấm bia đá lớn dựng lên ghi rõ: làng chài Vống La là nơi Ban Thường vụ Trung ương Đảng họp bàn việc mở rộng Mặt trận dân tộc thống nhất và xúc tiến khởi nghĩa vũ trang, thông qua đề cương văn hóa cứu quốc.

Là người được nghe kể lại tường tận về thời điểm bản *Đề cương về văn hóa Việt Nam* năm 1943, ông Phan Thế Kiên (82 tuổi) - chi hội trưởng Chi hội người cao tuổi thôn Vống La - kể lại:

Ông Phan Thế Kiên (82 tuổi) - chi hội trưởng Chi hội người cao tuổi thôn Vống La - lý giải về tấm bia đá dựng tại khu di tích thôn - Ảnh: PHẠM TUẤN

"Khi các vị các bộ trung ương họp tại thôn Vống La, lúc đó tôi còn nhỏ quá, nhưng sau này được các vị tiền bối kể lại, đó chính là thời điểm ông Trường Chinh soạn thảo bản Đề cương về văn hóa và chủ trì hội nghị của Ban Thường vụ Trung ương Đảng thông qua bản Đề cương về văn hóa Việt Nam".

Nói về lý do thôn Vống La được chọn là nơi "an toàn khu" để tổ chức hội nghị, ông Kiên cho biết quan điểm tìm địa điểm hoạt động cách mạng của Đảng trước đây là thứ nhất phải cận lộ (gần đường), thứ hai phải cận giang (gần sông) và con người phải đảm bảo an toàn cho cán bộ trong lúc hoạt động.

Nền đất tại căn nhà cụ Hối đang ở, chính là nơi cố Tổng bí thư Trường Chinh soạn thảo bản đề cương văn hóa Việt Nam - Ảnh: PHẠM TUẤN

Võng La đáp ứng đủ ba yếu tố kể trên: gần sông Hồng, gần đường quốc lộ nối với "thủ đô kháng chiến Thái Nguyên và Tân Trào (Tuyên Quang)". Đồng thời, người dân ở đây được đánh giá "luôn luôn có truyền thống yêu nước".

"Võng La cũng là địa điểm tiện nhận các chỉ thị của trung ương từ Hà Nội chuyển qua. Nếu có biến cố gì thì tiến về Hà Nội cũng tiện và rút đi cũng tốt. Đặc biệt, trong thời gian các đồng chí Trung ương Đảng về hoạt động, người dân chúng tôi đã nuôi giấu và đảm bảo an toàn tuyệt đối" - ông Kiên nói.

Ông Kiên cho biết thêm, trong thời gian Tổng bí thư Trường Chinh, các đồng chí Hoàng Văn Thụ, Hoàng Quốc Việt, Nguyễn Lương Bằng... hoạt động tại thôn Võng La, đã có 12 gia đình tại thôn trực tiếp nuôi giấu, bảo vệ các cán bộ cao cấp của Đảng hoạt động.

Trong đó, nhà cụ Nguyễn Thị Hối là nơi Tổng bí thư Trường Chinh chọn làm nơi soạn bản thảo *Đề cương về văn hóa Việt Nam*. Sau đó, đề cương trên được thông qua tại gian sau của Đình làng thôn Võng La.

Bà Lê Thị Bao (cháu dâu cụ Hối - là một trong 12 gia đình từng nuôi giấu cán bộ cách mạng tại thôn Võng La) - và con trai ngồi kể về những ngày tháng nuôi giấu cán bộ và quá trình *Đề cương về văn hóa Việt Nam* được soạn thảo - Ảnh: PHẠM TUẤN

Tìm đến nhà cụ Hối, khi được nghe giới thiệu nhà báo đến tìm hiểu quá trình nuôi giấu cán bộ của gia đình, bà Lê Thị Bao (cháu dâu cụ Hối) kể:

"Ngày xưa nhà tôi có cái hòm gỗ chuyên để đựng thóc, nếu có người lạ vào thì các cụ Trường Chinh, cụ Hoàng Quốc Việt... lại vào hòm đựng thóc để trốn. Ông của chồng tôi đã bị chích điện ngay giữa sân này khi địch ập vào giữa lúc đang mải đi giấu tài liệu cho các vị cán bộ".

Bà Bao cũng khẳng định, nền đất hiện tại của căn nhà bà đang ở cũng chính là nơi Tổng bí thư Trường Chinh viết ra bản *Đề cương về văn hóa Việt Nam*.

Được biết, cha ruột của bà Lê Thị Bao là ông Lê Văn Trước cũng là một trong 12 gia đình nuôi dưỡng cán bộ tại thôn Võng La.

Đình làng Võng La ngày nay - Ảnh: PHẠM TUẤN

* Bài viết tham khảo tư liệu từ cuốn sách Trường Chinh - Một trí tuệ lớn, nhà lãnh đạo kiệt xuất của Cách mạng Việt Nam, Nhà xuất bản Chính Trị Quốc Gia Sự Thật, 2020.

PHÁT TRIỂN GIÁ TRỊ VĂN HÓA CỐT LÕI TRONG ‘THẾ GIỚI PHẪNG’

Sau 80 năm những vấn đề của Đề cương về văn hóa Việt Nam năm 1943 vẫn vẹn nguyên giá trị, nhất là trong thời điểm hiện tại khi chúng ta đang sống trong một xã hội toàn cầu hóa hay còn gọi là “thế giới phẳng” và đó là quá trình mà không quốc gia nào có thể tránh khỏi được.

Trong xã hội toàn cầu hóa đó bất cứ quốc gia nào, nền văn hoá nào cũng đều chịu ảnh hưởng rất lớn từ các nền văn hóa khác nhau. Do đó, tất cả các quốc gia chứ không riêng Việt Nam phải khẳng định bản lĩnh để chống lại nguy cơ bị đồng hoá, nguy cơ bị hoà tan trong quá trình toàn cầu hóa dữ dội này.

Thêm vào đó, những thực tế của không gian mạng và văn hóa mạng cho thấy dù mang đến nhiều lợi ích cho đời sống văn hóa xã hội nhưng cũng tồn tại một số vấn đề ảnh hưởng tiêu cực. Chẳng hạn, có thể dẫn đến tình trạng phân hóa xã hội và gia tăng các vấn đề liên quan quyền riêng tư, bảo mật thông tin.

Chưa kể, văn hóa mạng còn có thể dẫn đến sự giảm thiểu giá trị của văn hóa thực, mất tương tác giữa con người trong thế giới thực. Vì vậy, thời gian tới cần có những giải pháp phù hợp để giúp con người thích nghi và phát triển trong xã hội công nghệ. Phải làm sao giúp duy trì, phát triển các giá trị văn hóa cốt lõi của xã hội, không bị ảnh hưởng bởi sự phát triển công nghệ.

Thạc sĩ NGUYỄN ĐÌNH HẬU

*(giảng viên Viện đào tạo báo chí và truyền thông -
Trưởng Đại học Khoa học xã hội và nhân văn Hà Nội)*

CẦN KHẲNG ĐỊNH ĐƯỢC “TÔI LÀ AI”

Là một người đã đi qua nhiều nước trên thế giới, tôi thấy rằng văn hoá Việt Nam vốn đã có nét riêng, đậm đà bản sắc. Mỗi vùng miền đều có câu chuyện riêng. Thêm vào đó bây giờ, chúng ta đang trong thời đại của cuộc cách mạng 4.0 và thế giới đã có nhiều nước đi trước chúng ta hàng chục, thậm chí hàng trăm năm.

Do đó, điều quan trọng nhất là Việt Nam cần tích cực, chủ động đón nhận, tận dụng lợi thế của cuộc cách mạng này, đẩy mạnh chuyển đổi số, sử dụng trí tuệ nhân tạo.

Hiện nay văn hóa số, kinh tế số, truyền thông số... lên ngôi, do vậy, chúng ta dứt khoát phải nắm bắt và làm chủ cuộc cách mạng này. Để hội nhập mà không hoà tan, chúng ta cần khẳng định được “tôi là ai”. Khi đã khẳng định được tôi là người Việt Nam, mang văn hóa Việt Nam hiền hòa, thân thiện, hiếu khách, ham học hỏi sẽ thể hiện được, tạo sự khác biệt còn khi không làm được sẽ trở nên mờ nhạt, hòa tan vào tất cả.

Nói một cách khác, truyền thống văn hóa Việt Nam chính là tinh chất, nền tảng để phát triển. Trong câu chuyện khẳng định “tôi là ai” thì mỗi người đều có trách nhiệm gìn giữ, tiếp thị nó ở những không gian mở trong nước cũng như ra thế giới. Cạnh đó, qua âm nhạc, qua phim ảnh, qua sách báo... chính là những bước đi quảng bá giúp văn hóa Việt Nam phát triển.

Đồng thời, phải biến văn hóa thành “ngọn đuốc soi đường cho quốc dân đi,” trở thành một niềm tự hào, sức mạnh bản sắc, sự thuyết phục với thế giới bằng những giá trị, sản phẩm dịch vụ văn hóa từ sự sáng tạo của con người Việt Nam.

Bạn NGÔ THỊ NGỌC NGÂN

*(28 tuổi, một người đã đi trải nghiệm,
khám phá trên 15 nước trên thế giới)*

